

سر فصل مطالب جلسه ششم

۱- شروع فصل دوم با عنوان صورت سود و زیان موسسات تولیدی

۲- جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته در موسسات تولیدی و بازرگانی

۳- انواع موجودی ها در موسسات تولیدی

۴- جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده

۵- جدول بهای تمام شده مواد مستقیم مصرف شده

صورت سود و زیان موسسات تولیدی

صورت سود و زیان موسسات تولیدی تقریبا مشابه صورت سود و زیان موسسا بازرگانی است و یک تفاوت اساسی و معنادار با هم دارند و آن این است که در صورت سود و زیان موسسات تولیدی نحوه محاسبه بهای تمام شده کالای فروش رفته با موسسات بازرگانی فرق دارد.

مؤسسه تولیدی
صورت سود و زیان
برای دوره مالی منتهی به

ریال	
×	فروش خالص
(×)	- بهای تمام شده کالای فروش رفته
×	سود ناخالص
(×)	- هزینه های عملیاتی
×	سود عملیاتی
×	+ (-) خالص درآمدها و هزینه های غیر عملیاتی
×	سود قبل از مالیات
(×)	- مالیات
×	سود خالص

جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته در موسسات تولیدی و بازرگانی

نکته : موسسات بازرگانی معمولاً در شکل و محتوای کالای خریداری شده تغییری ایجاد نمی کنند بلکه آن را مدتی در انبار نگهداری کرده و به بهایی بالاتر به فروش می رسانند . اما موسسات تولیدی مواد اولیه را خریداری کرده و طی فرآیند تولید آن را به محصول تبدیل می کنند . بنابراین تفاوت اصلی بین این دو در کارهای اضافه ای است که در موسسات تولیدی برای تبدیل مواد اولیه انجام می شود ، می باشد .

مؤسسه تولیدی	مؤسسه بازرگانی
جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته	جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته
برای دوره مالی منتهی به	برای دوره مالی منتهی به
	ریال
موجودی کالای اول دوره	موجودی کالای اول دوره
×	×
بهای تمام شده کالای ساخته شده	خرید
×	×
بهای تمام شده کالای آماده برای فروش	بهای تمام شده کالای آماده برای فروش
×	×
موجودی کالای پایان دوره	موجودی کالای پایان دوره
(×)	(×)
×	×
بهای تمام شده کالای فروش رفته	بهای تمام شده کالای فروش رفته
×	×

انواع موجودی ها در موسسات تولیدی

۱- موجودی مواد اولیه : موجودی هایی که برای ساخت محصول یا ارائه خدمات توسط واحد تجاری خریداری شده اند ولی هنوز وارد فرآیند تولید نشده اند . مانند نخ در کارخانجات تولید پارچه یا فرش بافی .

نکته : مواد اولیه در یک شرکت تولیدی ممکن است به عنوان محصول ساخته شده در شرکت تولیدی دیگری محسوب شود .

۲- موجودی کالای در جریان ساخت : به موجودی هایی گفته می شود که فرآیند تولید آنها کامل نشده است و آماده فروش نیستند بهای تمام شده این موجودیها برابر است با جمع مواد و دستمزد و سرباری که در آن مرحله قرار دارند . مانند قطعات بریده شده چوب که هنوز به محصول کامل تبدیل نشده اند .

۳- موجودی کالای ساخته شده : به موجودی هایی گفته می شود که فرآیند تولید آنها کامل شده است و آماده فروش هستند .

۴- موجودی های متفرقه : شامل سایر ملزومات موجود در واحدهای تولیدی می باشد اعم از ملزومات مصرفی مثل کاغذ ، جوهر پرینتر و اینگونه موجودی ها در زمان خرید به عنوان دارایی ثبت و در هنگام مصرف به حساب هزینه منظور می شوند .

جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده

نکته : در موسسات تولیدی به دلیل ثبت مستمر انواع موجودی ها از سیستم ثبت دائمی استفاده می نمایند تا در مواقع لازم به میزان موجودی ها دسترسی مستقیم داشته باشند .

مؤسسه تولیدی

جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده

برای دوره مالی منتهی به

ریال	
x	مواد مستقیم مصرف شده
x	دستمزد مستقیم
x	سربار ساخت
x	جمع هزینه های تولید
x	+ موجودی کالای در جریان ساخت ابتدای دوره
x	بهای تمام شده کالای در جریان ساخت طی دوره
(x)	- موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره
x	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره

جدول بهای تمام شده مواد مستقیم مصرف شده

مؤسسه تولیدی

جدول بهای تمام شده مواد مستقیم مصرف شده

برای دوره مالی منتهی به

ریال	ریال	
x		موجودی مواد مستقیم ابتدای دوره
	x	مواد مستقیم خریداری شده
	x	+ هزینه حمل مواد خریداری شده
x		بهای تمام شده مواد خریداری شده طی دوره
x		بهای تمام شده مواد آماده برای مصرف
(x)		- موجودی مواد مستقیم پایان دوره
x		بهای تمام شده مواد مستقیم مصرف شده

مثال ۱-۲- اطلاعات زیر در سال ۱۳۸۱ از دفاتر مؤسسه تولیدی فرشید استخراج شده است:

۱۳۸۱/۱/۱

۱۳۸۱/۱۲/۲۹

ریال

ریال

۳۶,۰۰۰

۴۳,۰۰۰

۱۷,۰۰۰

۱۰,۰۰۰

۷۴,۰۰۰

۹۲,۰۰۰

مواد مستقیم

کالای در جریان ساخت

کالای ساخته شده

هزینه‌های واقع شده طی دوره:

خرید مواد در طی دوره

هزینه حمل مواد خریداری شده

دستمزد مستقیم

سربار ساخت

۴۲۵,۰۰۰

۳۰,۰۰۰

۲۵۰,۰۰۰

۲۰۰,۰۰۰

مطلوبست:

(۱) تهیه جدول بهای تمام شده مواد مستقیم مصرف شده

(۲) تهیه جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده

(۳) تهیه جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته

حل:

مؤسسه تولیدی فرشید
جدول بهای تمام شده مواد مستقیم مصرف شده
برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفندماه ۱۳۸۱

ریال	ریال
۳۶,۰۰۰	موجودی مواد مستقیم ابتدای دوره
۴۲۵,۰۰۰	مواد مستقیم خریداری شده
۳۰,۰۰۰	+ هزینه حمل مواد خریداری شده
۴۵۵,۰۰۰	بهای تمام شده مواد خریداری شده طی دوره
۴۹۱,۰۰۰	بهای تمام شده مواد آماده برای مصرف
(۴۳,۰۰۰)	- موجودی مواد مستقیم پایان دوره
<u>۴۴۸,۰۰۰</u>	بهای تمام شده مواد مستقیم مصرف شده

مؤسسه تولیدی فرشید
جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده
برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفندماه ۱۳۸۱

ریال	ریال
۴۴۸,۰۰۰	بهای تمام شده مواد مستقیم مصرف شده
۲۵۰,۰۰۰	دستمزد مستقیم
۲۰۰,۰۰۰	سربار ساخت
۸۹۸,۰۰۰	جمع هزینه‌های تولید
۱۷,۰۰۰	+ موجودی کالای در جریان ساخت ابتدای دوره
۹۱۵,۰۰۰	بهای تمام شده کالای در جریان ساخت طی دوره
(۱۰,۰۰۰)	- موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره
<u>۹۰۵,۰۰۰</u>	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره

مؤسسه تولیدی فرشید
جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته
برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفندماه ۱۳۸۱

ریال	ریال
۹۰۵,۰۰۰	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره
۷۴,۰۰۰	+ موجودی کالای ساخته شده ابتدای دوره
۹۷۹,۰۰۰	بهای تمام شده کالای آماده برای فروش
(۹۲,۰۰۰)	- موجودی کالای ساخته شده پایان دوره
<u>۸۸۷,۰۰۰</u>	بهای تمام شده کالای فروش رفته

مؤسسه تولیدی فرشید
جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته
برای سال مالی منتهی به ۲۹ اسفندماه ۱۳۸۱

ریال	ریال	ریال
۳۶,۰۰۰	موجودی مواد مستقیم ابتدای دوره	
۴۲۵,۰۰۰	مواد مستقیم خریداری شده	
۳۰,۰۰۰	+ هزینه حمل مواد خریداری شده	
۴۵۵,۰۰۰	بهای تمام شده مواد خریداری شده	
۴۹۱,۰۰۰	بهای تمام شده مواد مستقیم آماده برای مصرف	
(۴۳,۰۰۰)	- موجودی مواد مستقیم پایان دوره	
۴۴۸,۰۰۰	بهای تمام شده مواد مستقیم مصرف شده	
۲۵۰,۰۰۰	+ دستمزد مستقیم	
۲۰۰,۰۰۰	+ سربار ساخت	
۸۹۸,۰۰۰	جمع هزینه‌های تولید	
۱۷,۰۰۰	+ موجودی کالای در جریان ساخت ابتدای دوره	
۹۱۵,۰۰۰	بهای تمام شده کالای در جریان ساخت طی دوره	
(۱۰,۰۰۰)	- موجودی کالای در جریان ساخت پایان دوره	
۹۰۵,۰۰۰	بهای تمام شده کالای ساخته شده طی دوره	
۷۴,۰۰۰	+ بهای تمام شده کالای آماده برای فروش	
۹۷۹,۰۰۰	بهای تمام شده کالای ساخته شده پایان دوره	
(۹۲,۰۰۰)	- بهای تمام شده کالای فروش رفته	

سربار جذب شده

در مثال قبلی برای محاسبه بهای تمام شده کالای ساخته شده از سربار واقعی ساخت استفاده کردیم. سربار ساخت مواد مستقیم و دستمزد مستقیم یکی از هزینه‌های تولید در مؤسسات تولیدی است، اما تفاوت‌های زیادی با مواد مستقیم و دستمزد مستقیم دارد. یکی از این تفاوت‌ها به نحوه محاسبه و منظور نمودن آن‌ها به حساب می‌آید. اطلاعات مربوط به مواد مستقیم و دستمزد مستقیم در صورت‌های مالی به صورت جداگانه درج می‌شود.

مسائل

۲-۱۳- اطلاعات زیر در پایان سال ۱۳۳۱ از مدارک حسابداری شرکت سعید استخراج شده است:

ریال	ریال	
۱۳۳۱/۱/۱	۱۳۳۱/۱۲/۲۹	
۶۵,۰۰۰	۵۰,۰۰۰	مواد مستقیم
۲۷,۰۰۰	۳۵,۰۰۰	کالای در جریان ساخت
۴۵,۰۰۰	۶۲,۰۰۰	کالای ساخته شده

اطلاعات مربوط به فعالیت‌های شرکت در سال ۱۳۳۱ نیز به شرح زیر می‌باشد:

ریال	
۴۲۰,۰۰۰	مواد مستقیم خریداری شده
۲۰۰,۰۰۰	دستمزد مستقیم
۱۵۰,۰۰۰	سربار ساخت
۷۰,۰۰۰	هزینه‌های عمومی، اداری و فروش

نسبت سود ناخالص به فروش شرکت ۲۰ درصد بوده و نرخ مالیات بر درآمد ۲۵ درصد می‌باشد.

مطلوبست:

(۱) محاسبه بهای اولیه و بهای تبدیل

(۲) تهیه جدول بهای تمام شده مواد مصرف شده

(۳) تهیه جدول بهای تمام شده کالای ساخته شده

(۴) تهیه جدول بهای تمام شده کالای فروش رفته

(۵) تهیه صورت سود و زیان